

SİVİL SAVUNMA BAKIMINDAN HALK TARAFINDAN YAPILACAK TEŞKİLÂT VE ALINACAK TEDBİRLER HAKKINDA

YÖNETMELİK

R. Gazete No. : 12325

R.G. Tarihi : 17.6.1966

GİRİŞ

Kısa tanımıyla SİVİL SAVUNMA; düşman taarruzlarına, tabii âfetlere ve büyük yangınlara karşı can ve mal kaybının en az hadde indirilmesi için alınacak koruyucu ve kurtarıcı tedbir ve faaliyetlerdir.

Bilindiği gibi; uçaklar icat olunupta savaş aracı olarak kullanılmağa başlandıktan sonra, savaşların mahiyet ve şekli tamamen değişmiştir. Artık savaş için belli bir sınır veya cephe kalmamış; bütün yurt ve sivil halk düşman taarruz alanı içine girmiştir.

Şimdiki savaşlarda, yalnız askerî tesisler ve silâhlı kuvvetler değil, belki bunlardan daha önce yurt içindeki sivil halk, üretim, ikmâl ve ulaştırma tesisleri en yakıcı ve yıkıcı bir şekilde düşman taarruzlarına uğrayacaktır.

İlmin ve tekniğin gelişmesine paralel olarak uçaklar, güdümlü mermiler, tahrip ve yangın bombaları, atom ve hidrojen bombaları dediğimiz nükleer silâhlar, biyolojik ve kimyasal maddeler gibi, savaş silâh ve araçlarının kudret ve kabiliyetleri de gittikçe artmaktadır.

Nükleer bombaların yakma, yıkma ve radyasyon tesirleri ise; yüzlerce ve binlerce metre yarı çapındaki bir alana yayılmaktadır. (Şekil-1)

(Şekil-1)

Yerde Patlıyan 500 kilotonluk bir nükleer bombanın tesir alanları

Not- Bu şekil teknik nedenlerle yapılamadığından verilememiştir.

Yerde veya yere yakın patlayan nükleer bombaların kaldırdığı radyoaktifleşmiş toz bulutu, yüzlerce kilometre mesafelere kadar gitmekte ve döküldüğü yerlerdeki bütün canlılar üzerinde zararlı etkiler yaratmakta, açığındaki her şeyi bulaştırdığı için bunları yiyen ve kullananları da aynı şekilde etkilemektedir. (Şekil-2)

Bu şekil teknik nedenlerle yapılamadığından verilememiştir.

Kısacası gelecek savaşlar, yalnız cephelerde ve silâhlı kuvvetler arasında değil, topyekûn memleketler ve milletlerarasında yapılacak bir ÖLÜM, KALIM mücadelesi olacaktır.

Bu mücadelede başarıya ulaşmak ancak SİVİL SAVUNMA ile mümkündür.

Gerçi yurt içinin hava taarruzlarına karşı korunması için, silâhlı kuvvetler tarafından alınmış aktif savunma tertibatı da vardır. Fakat aktif savunma ne kadar kuvvetli olursa olsun, hava taarruzlarını tamamen önleyememekte; düşman hava taarruz araçlarından çoğu yine hedeflerine ulaşabilmektedir. Bunun içindir ki «Sivil Savunma» da «Silâhlı Savunma» kadar önemli bulunmaktadır.

Sivil savunma, hem hükümet tarafından ve hem de halk tarafından yapılacak teşkilât ve alınacak tedbirlerle gerçekleştirilebilir. Yalnız hükümetten beklenemez.

Hükümet tarafından;

a) Şehir ve kasabaların, düşman taarruzlarına karşı hassasiyet durumlarının azaltılması için gereken tedbirler aldırılmaktadır.

b) Ağır taarruzlara hedef olması muhtemel şehir ve kasabaların ağır hasara uğrayacak bölgelerinde oturan halkın, bir olağanüstü halde buralardan tahliye veya seyrekleştirilmeleri suretiyle daha emin bölgelere taşınmaları için gereken tertibat alınmaktadır.

c) Bir savaş halinde düşman taarruzlarının, radyoaktif serpinti tehlikesinin, önceden ilgili bölgeler halkına duyurulması için gerekli ikaz-alârm sistemi kurulmaktadır.

d) Düşman taarruzlarına uğraması muhtemel şehir ve kasabalarda, bir taarruz vukuunda meydana gelecek hafif yıkıntıların kaldırılması, altında kalanların kurtarılması, yaralı ve hastaların ilkyardım ve tedavileri, evsiz, giyeceksiz ve kimsesiz kalanların geçici barındırma ve bakım işleri, panik ve kargaşalıkların önlenmesi, yangınların söndürülmesi, kamu tesislerindeki bozuklukların onarılması, gibi hizmetler için ihtiyaca göre mahallî sivil savunma servisleri kurulmakta, barıştan eğitim ve donatımları yapılmaktadır.

Barışta ve savaşta halka yol göstermek, yardımcı olmak üzere her semtte korunma kılavuzlukları kurulmaktadır.

Fakat bu teşkilât ve tedbirler ne kadar kuvvetli olursa olsun yeterli olamaz. Bir anda vukua gelebilecek bir çok yangın vakasının, yüzlerce, binlerce yaralı veya yıkıntı altında kalmış olanların yardımına mahallî sivil savunma servislerindeki ekipler yetişemez. Ve her bina için gereken koruma tertibatı ve malzemesi, her aileye bir sığınak yeri, hükümet tarafından sağlanamaz. Ancak bu konularda halka yol gösterilebilir, yardım edilebilir.

Her ailenin, her ferдин, kendi canının ve malının korunması için gereken tertibat ve malzemeyi kendi imkânlarıyla sağlaması; bir taarruza uğranıldığı sırada ne suretle hareket edileceğini bilmesi; aralarında olabilecek hafif yaralıları ilk yardımda bulunmak, hafif yıkıntı altında kalanları kurtarmak, yangın başlangıçlarını söndürmek için bu işlerin usullerini öğrenmesi ve gerektiğinde de yapması lâzımdır. Bunun içindir ki sivil savunmanın temeli FERT ve AİLEYE dayanmaktadır. Başka bir deyimle, kendi can ve mallarının korunması için olduğu kadar yurt savunması yönünden de, fertlere ve ailelere; silâh altındaki asker kadar görev ve sorumluluk düşmektedir.

Sivil savunma hizmetleri, yalnız savaş için değil, barışta olabilecek herhangi bir zelzele, yangın, kaza gibi felâketler için de yararlıdır.

Sivil savunma bakımından fertler ve aileler, yani halk tarafından yapılacak teşkilât ve alınacak tedbirler aşağıdaki bölümlerde gösterilmiştir.

I. BÖLÜM

Halk tarafından yapılacak teşkilât

Cadde ve sokak kılavuzları ve görevleri:

Madde 1 - Düşman taarruzlarına hedef olması muhtemel şehir, kasaba veya mevkilerde, her korunma kılavuzluğu bölgesindeki cadde ve sokak kesimleri için, korunma kılavuzlarının da yardımı ile burada oturanlar arasından birer (Cadde veya sokak kılavuzu) ve birer yedeği seçilir.

Madde 2 - Cadde veya sokak kılavuzları;

a) Kendi kesimlerine ait sivil savunma ile ilgili her türlü bilgilerin tesbitinde ve halka ait hizmetlerde korunma kılavuzlarına yardımcılık ve halka yol göstericilik yaparlar.

b) Barışta; kesimlerinde bulunan binalardaki korunma personelinin seçilmelerini, yetiştirilmelerini izlerler.

c) Savaş sırasında; binalardaki korunma personeli arasında gerekli yardımlaşma ve işbirliğini sağlamak suretiyle binalar arası yangın söndürme, kurtarma ve ilk yardım işlerini gerçekleştirirler.

Madde 3 - Cadde ve sokak kılavuzlarının; halk tarafından tanınmaları için görev sırasında kollarında bir tanınma işareti ile bir düdük, birer halk tipi koruyucu maske, harb paketi gibi şahsi teçhizatları bulunur. Kol işareti (Şekil-3) te gösterilmiştir.

(Şekil-3

Cadde ve Sokak Kılavuzu

Kolbağı

Bina korunma personeli ve görevleri:

Madde 4 - Düşman taarruzlarına hedef olması muhtemel şehir, kasaba ve mevkilerdeki bütün ev, apartman ve içinde oturlan diğer binalarda; sivil savunma bakımından gerekli tedbirlerin alınması, savaş sıralarında çıkacak yangın başlangıçlarının söndürülmesi, yapılacak basit kurtarma ve ilk yardım işleri gibi görev ve hizmetler için, buralarda oturanlar arasında iş bölümü yapılarak «Bina Koruma Personeli» ayrılır; gereken malzeme tedarik olunur ve görev konularında yetiştirilerek hizmete hazır bulunurlar.

Madde 5 - Bina korunma personeli; bir bina korunma âmiri ile nüfus mevcuduna göre ayrılacak itfaiyeci, hastabakıcı, kurtarıcı, sığınak bulunan kalabalık nüfuslu binalarda sığınak âmirinden ibarettir.

Madde 6 - Binalarda nüfus mevcutlarına göre en az olarak ayrılacak korunma personelinin hizmet ve miktarları aşağıda gösterilmiştir. Mevcudu 100 den fazla binalarda ayrılacak korunma personeli miktarları da aşağıdaki miktarlara oranla tâyin edilir ve ayrıca bir korunma âmiri yardımcısı da ayrılabilir.

Personel durumu elverişli binalarda aşağıdaki miktarlar bir katına kadar artırılabilir. Birden fazla personel ayrılan hizmetlerde, biri ekipbaşı olarak görevlendirilir.

Nüfus Korunma İtfaiyeci Hastabakıcı Kurtarıcı Sığınak Toplam

<u>Miktarı</u>	<u>Amiri</u>		<u>(İlkyardımcı</u>		<u>Amiri</u>	
1-5	1					1
6-12	1	1				2
13-20	1	1	1			3
21-30	1	2	1			4
31-40	1	2	1	1		5
41-50	1	2	2	1	1	7
51-60	1	2	2	2	1	8
61-75	1	3	3	2	1	10
76-100	1	4	3	3	1	12

Madde 7 - Yalnız bir korunma âmiri bulunan az nüfuslu binalarda, bütün sivil savunma tedbir ve hizmetleri, diğerlerinin de yardımı ile bu âmir tarafından görülür.

Madde 8 - Bina korunma personeli; şehir, kasaba ve daire ve müesseselerdeki sivil savunma teşkilleriyle askerlik veya millî savunma ile ilgili diğer hizmetlere ayrılmamış olan bina içindeki 16-65 yaşlarındaki erkeklerden, erkekler yoksa veya yetişmiyorsa kadınlardan seçilirler. Hastabakıcılıklar için kadınlar tercih olunabilir.

Madde 9 - Bina korunma âmirleri, binada oturan aileler veya kimseler tarafından; diğer korunma personeli, binada oturan ailelerin de yardımı ile korunma âmiri tarafından seçilirler ve sivil savunma hizmetleri yönünden korunma âmirinin emrinde bulunurlar.

Madde 10 - Bina korunma âmirleri; sivil savunma işlerinde, buldukları binanın sorumlu âmidirler. Bu bakımdan talimat ve isteklerinin binadakiler tarafından yerine getirilmesi mecburidir.

Madde 11 - Korunma personelinin ayrılması ve hizmetleri bakımından aynı çatı altındaki ayrı cümle kapısından işleyen aynı apartman daireleri de bir bina itibar olunur. Mesken olarak kullanılan büyük binaların zemin veya bodrum katlarındaki işyerlerinde, meskenlerden ayrı olarak, kendi aralarında gerekli korunma teşkil ve tedbirleri meydana getirilir.

Madde 12 - Bina korunma âmiri;

a) Barışta; bina içinde ve çevresinde bu yönetmeliğe göre alınması gereken sivil savunma tedbirlerini, malzemesini ve bina korunma personeli (ayrı ayrı ailelerin oturduğu binalarda bunlarla danışmada bulunarak) tâyin ve tesbit eder. Her aile tarafından alınacak tedbirleri ve malzemeyi kendilerine anlatır. Korunma personeli olarak ayrılanlara görevlerini bildirir. Çeşitli kurs, konferans ve yayınlardan yararlanmak suretiyle görevlerinde yetişmelerini sağlar.

b) Olağanüstü veya savaş halinde; barıştaki tedbirleri bir kere daha gözden geçirerek olağanüstü hal durumuna göre hazır bulundurur. Korunma personeline ve binada oturanlara, olağanüstü hal dolayısıyla ve gerekse bir alârm sırasında alacakları tedbirleri ve yapacakları hareketleri bir kere daha hatırlatır.

c) Alârm sırasında; binadaki bütün insanların, alârmı duymalarını ve sığınak yerine gitmelerini ve sığınağa gitmeden önce bina içinde alınacak tedbirlerin yerine getirilmesini izler.

d) Tehlike geçti haberinde; korunma personeli ile birlikte binayı ve çevresini gözden geçirerek, mevzî bir tehlike bulunmadığını da anladıktan sonra sığınaktakileri çıkarır. Yangın söndürme, basit kurtarma ve ilk yardımcı gerektiren vakalara, ilgili korunma personeli ile müdahalede bulunur. Gereğine göre aralarında işbirliği ve yardımlaşmayı sağlar.

Madde 13 - Bina korunma âmirleri; barışta ve olağanüstü hallerde sivil savunma ile ilgili tedbir ve faaliyetlerin düzenlenmesinde, gerektiğinde ilgili cadde veya sokak kılavuzları ve korunma kılavuzları ile görüşerek ve haberleşerek bilgi alıp verirler. Bina korunma personelinin çalışmalarını gözetim altında bulundurlar.

Varsa yardımcıları da bütün işlerde bina korunma âmirine yardım eder.

Madde 14 - Bina itfaiyecileri:

a) Barışta; bina içinde ve civarında yangına karşı korunma bakımından gereken tedbirlerin ve malzemenin sağlanmasını kovuştururlar. Yangın söndürme usullerini öğrenirler.

b) Olağanüstü veya savaş halinde; alınacak tedbirleri gözden geçirerek tamamlarlar. Yangın söndürme malzemesini işe hazır bulundurlar.

c) İkaz veya alârm sırasında; elektrik, havagazı ve suyun ana anahtarlarının kapatılmasını veya sigortaların çıkarılmasını, yanan soba ve ocaklardan mümkün olanların söndürülmesini veya kapaklarının iyice kapatılmasını, kapı ve pencerelerin, varsa pancurların kapatılmasını, perdelerin çekilmesini sağlarlar.

d) Tehlike geçti haberinde; binayı, çatısını ve civarını gözden geçirerek, görülecek yangın başlangıçlarını söndürmeğe çalışırlar.

Madde 15 - Bina hastabakıcıları:

a) Barışta; alınması gerekli ilk yardım ilâç ve malzemelerinin tedarik ve saklanma işlerini düzenlerler. Nasıl kullanılacaklarını, yapılacak ilk yardım usullerini öğrenirler.

b) Olağanüstü halde ve savaşta; ilâç ve malzemede noksanlar varsa tamamlatırlar. İlk yardım çantaları içinde işe hazır bulundurlar.

c) Alârm sırasında; bulunduğu bina veya daire içinde alınacak tedbirlerin tamamlanmalarına yardım eder; ilk yardım çantasını veya çantalarını da yanlarına alarak sığınak yerine giderler.

d) Tehlike geçti haberinde; gerek sığınakta ve gerek çıktıktan sonra yaralananlar veya hastalananlar olmuşsa, bunlara ilk yardımı yaparlar. Ağır olanlar varsa ilk yardım yaptıktan sonra, mahalli sivil savunma servislerinden gelecek personele haber verirler.

Madde 16 - Bina kurtarıcıları:

a) Barışta; binada bulunması gerekli kurtarma ve onarma malzemesinin tesbit ve tedarikini izler; buldukları yerleri bellerler. Kurtarma usullerini öğrenirler.

b) Olağanüstü veya savaş halinde; malzemeyi kontrol ve sığınak yerinde bulundurulmasını sağlarlar.

c) Alârm sırasında; sığınak yerlerine giderler. Sığınakta alârm sırasında alınacak takviye tedbirleri varsa (Sığınak âmiri varsa onunla birlikte) çabukça bu tedbirleri alırlar.

d) Tehlike geçti haberinde; binayı ve çevresini gözden geçirerek, altlarında insan kalmış olması muhtemel hafif yıkıntıların kaldırılmasına ve altlarında kalanların kurtarılmasına çalışırlar.

Elektrik, su, havagazı gibi tesislerde basit bozuklukları onarırlar.

Madde 17 - Sığınak âmirleri:

a) Barışta binadakiler için uygun bir sığınak yeri ayrılmasını, burada yapılması gereken takviye tedbirlerini, bulundurulacak malzemeyi tesbit ve sağlanmasını takip ederler.

b) Olağanüstü veya savaş halinde; sığınak yerinin ve malzemesinin hizmete hazır bulundurulmasını, tertip ve düzenlenmesini sağlarlar.

c) Alârm sıralarında, binadakilerin sığınağa gidişlerini, sığınakta hareket tarzlarını düzenler ve morallerinin bozulmamasına yardım ederler.

Yetkili makamlardan radyo ile verilecek haberleri izleyerek sığınaktakilere de bilgi verirler.

Sığınağın bir tehlikeye uğraması halinde tehlikeyi gidermeye çalışır ve içindekilerin başka münasip bir sığınak yerine sığınmalarını sağlarlar.

d) Tehlike geçti haberinde, mevzî bir tehlike olmadığını da anladıktan sonra sığınaktakileri dışarı çıkarır ve sığınağı tekrar kullanılmaya hazır hale getirirler.

Madde 18 - Bina korunma personelinin; bu hizmetleri lâyikiyle yapabilmeleri için, barıştan açılacak kurslara katılarak, çeşitli yayınlardan yararlanarak iyi bir şekilde yetişmeleri gerekir.

Madde 19 - Binalar içinde oturanlar arasında yukarıdaki şekilde bir işbölümü yapılarak korunma personeli ayrılmakla beraber, hâdiselerin gereklerine ve korunma âmirinin göstereceği lüzuma göre binadaki bütün şahıslar işbirliği suretiyle de çalışırlar. Şu kadar ki her hizmet için ayrılmış ve yetişmiş olan personel diğerlerine öncülük ederler.

Korunma malzemesi:

Madde 20 - Düşman taarruzlarına hedef olabilecek şehir ve kasabalarla banliyölerindeki bütün ev, apartman ve içinde oturan diğer binalarda sivil savunma bakımından bulundurulması gereken malzeme çeşitleri şunlardır:

a) Yangın söndürme malzemesi

b) Yiyecek ve içeceklerin korunması ve yedeklenmesi için gereken malzeme ve maddeler

c) Sığınaklarda bulundurulması gereken malzeme

d) İlk yardım malzemesi

e) Âcil kurtarma ve onarma malzemesi

Madde 21 - Bu malzemelerin cins ve miktarları aşağıdaki ilgili bölümlerde gösterilmiştir. Buralarda görüleceği üzere bu malzeme; bir kısmı evlerin çoğunda bulunabilen, bulunmayanları da kolaylıkla tedariki mümkün olabilen şeylerdir. Yeter ki bunların lüzum ve önemi benimsenerek barışın normal şartları içinde tedarikine çalışılmış olsun. Tehlike zamanı beklenirse geç kalınmış olur. Belki o zaman arananların çoğu da bulunamaz.

Madde 22 - Yukarıda sayılan işlere ait malzemedan başka her evde ve apartmanda, yetkili makamlardan bildirilecek; tehlike, tehlike geçti ve diğer tedbir ve hareketlerle ilgili haberlerin alınması bakımından hiç olmazsa her sığınak yerine bir tane düşebilecek şekilde transistörlü veya pilli bir radyo bulunması çok lüzumludur.

Şahsi korunma malzemesi olarak da; herkes için birer halk tipi koruyucu maske ve her aile için bir elektrik el feneri (Yedek pil ve ampulleriyle) ve ayrıca her korunma personeli için de yine bir elektrik el feneri ile ekip başlarında birer düdüklü bulunmak üzere, tedarik edilerek saklanmalıdır.

II. BÖLÜM

Yangınlara karşı önleyici ve söndürücü tedbirler

Yangın tehlikesi:

Madde 23 - Yangın tehlikesi ve tedbirleri barış zamanında da vardır. Fakat düşman silâhlarının yıkıcı ve yakıcı tesirleriyle meydana gelecek çok sayıdaki yangınlar dolayısıyla savaş zamanlarında daha fazla tedbirli olmak gerekmektedir.

Düşman uçaklarından atılacak yangın bombaları düştükleri yerlerde yanarak yangın çıkaracakları gibi, tahrip veya nükleer bombaların basınç tesirleriyle kopacak elektrik tellerinden vukua gelecek kontaklar, havagazı borularının patlaması, ocakların, sobaların devrilmesi gibi sebeplerle de yangınlar çıkabilir. Nükleer bombaların patlamasından meydana gelen ısı dalgası da yanıcı cisimleri tutuşturur. Böylece taarruzlar sırasında bir anda çıkabilecek bir çok yangın, başlangıçta önlenemezse çabukça büyüyerek ve birleşerek bütün bir semte yayılabilir. Bunun içindir ki bir savaş halinde, yangınları önleyici ve söndürücü tedbirlerin bilinmesi ve şimdiden alınması şarttır. Bu tedbirlerin gerçekleştirildiği nispette barışta ve savaşta yangın çıkması ihtimali azaltılmış olur. (Şekil-4)

(Şekil-4)

Yangın Başlangıcı ve yayılışı

Not- Bu şekil teknik nedenlerle yapılamadığından verilememiştir.

Yangını önleyici tedbirler:

Madde 24 - Binaların; içleri, dışları ve etrafları çok temiz tutulmalıdır. Bu maksatla bir olağanüstü halde:

a. Binaların çatı, kapı ve pencerelerinin ağaç kısımları; alçı, birikmiş kâğıt ve gazeteler gibi lüzumsuz şeyler ayıklanarak yok edilmelidir.

Bilhassa bu gibi şeyleri çatı aralarında saklama usulü terk edilmelidir. Lüzumlu eşyalar da gardrop, dolap ve sandıklar içine yerleştirilerek açıkta bırakılmamalıdır. Ağaç mobilya mümkün olduğu kadar azaltılmalıdır.

b. Binaların çatı, tavan ve taraslarında, etraflarında, avlu ve bahçesinde çöp, çalı, çırpı, kırık, kırpıntı, odun, kömür, ağaç parçaları, atılmış öteberi şeyler temizlenmelidir. İhtiyaç için bulundurulmuş gaz, odun, kömür kolayca yanıcı ve patlayıcı maddelerin mümkün olduğu kadar yangın tesirlerinin kolayca ulaşamayacağı yerlerde ve şekilde saklanmaları sağlanmalıdır.

Madde 25 - Düşman taarruzlarına uğraması muhtemel büyük ve önemli şehir ve kasabalardaki binaların kolayca yanıcı kısımları, aşağıdaki şekillerde güç yanar hale getirilmelidir.

Bu tedbirler, barışta gereken tertibat alınmak suretiyle bir olağanüstü halde hemen yapılabilir.

a. Binaların çatı, kapı ve pencerelerinin ağaç kısımları; alçı, çimento, yanmaz boya veya benzeri maddeler sürülerek veya içine tuz karıştırılmış sönmüş kireçle bir kaç defa badana edilerek yangına karşı kuvvetli hale getirilmelidir.

b) Çatı altı tavan döşemesi tahta olanların, üzerleri çimento tabakası ile örtülmeli veya dayanıklılığına göre 2 - 3 santim kalınlığında kum veya toprak tavanın döşemesi üstüne yayılmalıdır. Yahut saç veya esbestos levhalar döşenmelidir. Tavan araları temiz tutulmalıdır.

Madde 26 - Elektrik ve diğer ışık ve ısıtma tesis ve aletleri sağlam tutulmalı ve iyi kullanılmalıdır. Şöyle ki:

a) Yangınların çıkmasına çok sebebiyet veren bir tesir elektrik kontaklarıdır. Bunun için elektrik tesisleri ve elektrikle işleyen ütü, ocak, soba gibi cihazların sık sık gözden geçirilerek tellerde, kordonlarda, prizlerde bozukluk veya eskimiş olanlar varsa yapılması veya yenilenmesi ihmal edilmemelidir.

b. Havagazı, mazot ve benzerleri maddelerle çalışan ısıtma tertibatları varsa, gözden geçirilerek boru veya ek yerlerinde paslar varsa onarılmalı veya değiştirilmelidir.

c. Bacalar fazla kurumlu ise temizletilmeli; sobalar ve borular binaların ağaç kısımlarına en az 25 santimden uzak olmalı; döşeme tahta ise, mutlaka soba altlığı kullanılmalıdır. Elbise, gazete, kâğıt gibi kolayca yanıcı şeyler, sobaların veya fırın, ocak gibi ateşli aletlerin yakınlıklarına, hatta radyotörlerin üzerlerine konulmamalıdır.

d. Köylerde ve diğer mevkilerde tarla ve çayırıklardaki odun, kereste, ekin, ot, saman gibi kolayca yanabilen maddelere ait yığınların fazla bir araya toplanmayıp birbirlerinden uzak küçük küçük yığınlar halinde bulundurulmaları ve tezelden içeriye alınmaları sağlanmalıdır.

Yangın söndürme:

Madde 27 - Herhangi bir düşman taarruzundan sonra tehlike geçer geçmez bina itfaiyecileri tarafından, binanın (Tavan, taras ve saçakları da dâhil) her tarafı iyice gözden geçirilerek yangın başlangıçları olup olmadığı kontrol edilir; varsa hemen söndürülmesine başlanır.

Yerde veya yere yakın bir nükleer bomba patlamış ta olsa, radyoaktif serpinti enaz yarım saat sonra düşmeye başlayacağından bu süre içinde küçük yangınlar söndürülebilir.

Eğer yangın o binada bulunanların gücü dışında ise, bir taraftan söndürülmesine ve yayılmasını önlemeye çalışılmakla beraber bir taraftan da korunma kılavuzlarına haber verilerek yardım istenir. Ancak bu gibi zamanlarda bir çok yangınlar çıkmış olabileceğinden itfaiye teşkilâtının yardımı gecikebilir. Bunun için çıkacak yangınların daha başlangıçta iken binadakiler tarafından söndürülmesine çalışılmalıdır. Yangına ne kadar erken müdahale edilirse söndürülmesi de o kadar kolay olur.

Madde 28 - Bir yangının söndürülmesi için;

a) Yanan şeyin hava ile temasını kesmek, yani havasız bırakmak,

b) Yanan şeyi uzaklaştırmak,

c) Yanmaya başlayan cismi, tutuşmasını engelleyecek kadar tutmak;

lâzımdır.

Madde 29 - Küçük yangın başlangıçları; bir kilim, seccade kumaş gibi sık dokulu parçalar yanan şey üzerine örtülerek havası kesilmek suretiyle de söndürülebilir. Bu parçalar ıslak olurlarsa daha iyidir.

Yanan cismi taşımak kabilsen binadan dışarı atılır. Atılan yerde su, kum, toprak gibi şeylerle söndürülür. Yanan cismin yanındaki taşınması kabil şeyler de yerlerinden uzaklaştırılmak suretiyle yangından korunabilirler.

Yanan cismi taşımak kabil değilse, tehlikeli olmayacak kadar yangına yaklaşarak, üzerine su sıkmak veya herhangi bir yangın söndürme aleti kullanılmak suretiyle söndürülür. Esasen su, yangınların söndürülmesinde en çok kullanılan bir vasıta. Ve (Petrol ve elektrik hariç) hemen her çeşit yangını söndürür.

Madde 30 - Yangın söndürmede su hortumu, duman çıkan yerlere değil daima yanmakta olan maddelere yöneltilir. Eğer alevler döşeme veya tabana yayılmışsa bu takdirde alevin en yakın olan

yerinden söndürülmeğe başlanır ve tamamen sönmedikçe ileri gidilemez. Eğer alev bir duvardan yukarı çıkıyorsa daima yukarıdan aşağıya doğru söndürülür. Eğer alev elektrik tesisatına doğru gidiyorsa, önceden sigortalar çıkartılarak bazı yerlerin yeniden tutuşması, yahut bir elektrik şoku (çarpması) önlenmiş olur. Alevlerin çıkış yolu ile aranıza girmemesine de özellikle dikkat edilmelidir.

Madde 31 - Ateşten korunmak için; içerisi yanan bir odanın kapısı açılırken, ateşin, kapı açılınca dışarı hücum edeceği düşünülerek dikkatli hareket edilmelidir. Eğer kapı size doğru açılıyorsa, ayak ile dayanıldıktan sonra ağır ağır kapı açılmalı ve açılırken arkasında durulmalı, sıcak alev ve gazın yüzü yakmaması için yere çömelinmelidir. Şayet oda duman ve gazla dolu ise, yere yakın kısmında hava daha temiz olacağından sürünürcesine yere çömelinmeli; burun ve ağız, tercihan ıslatılmış bir mendil ile kapatılmalıdır.

Pencereden atlanmak zorunda kalınırsa, elle pencerenin eşiğinden tutularak, düşülecek yerin yüksekliğini azaltmak için kollar gerilinceye kadar sarkılır; ayaklar duvardan biraz uzaklaştırılır ve ellerle vücut hafif geri itildikten sonra bırakılarak atlanır. Bir diğer şekil de, pencereden birbirine düğümlenmiş çarşafın yardımı ile inmektir. Ancak bu takdirde çarşafın ucu, duvara dayalı bir karyola gibi sağlam bir yere sıkıca bağlanmalıdır.

Yangın söndürme malzemesi:

Madde 32 - Yangın söndürme malzemesinin başında su gelir. Bombardıman tesiriyle şehir su tesisatı kesileceğinden, savaş zamanlarında binalardaki su tesisatına hiç güvenilmemeli, dolu kaplar içinde daima bol yedek su bulundurulmalıdır.

Olan binalarda sarnıç, termosifon, küvet gibi yerler de, bir olağanüstü halden itibaren daima dolu bulundurulmalıdır.

Madde 33 - Yangın söndürmek için genel olarak her evde, apartmanlarda dairede bulundurulması gereken malzeme şunlardır.

Adedi Cinsi

1 Yangın pompası (Pompa) (Pompa)

1 10 metrelik lastik hortum (1 parmaklık, musluğa takılması

için de vireli redaksiyonu ile birlikte)

2-3 Su kovası

2-3 Kum kovası

1 Merdiven (Her ev veya apartmanda)

1 Balta

1 Kürek

1 Kazma

1 Kalın ip

Mümkün olan binalarda ayrıca özel yangın söndürme cihazları da bulundurulur.

III. BÖLÜM

Yiyecek ve içecek maddelerinin korunma ve yedeklenmesi

Madde 34 - Yiyecek ve içecek maddelerinin; özellikle radyoaktif serpinti, gaz ve mikrop (NBC maddeleri) gibi zararlı maddelerin tesirlerine karşı korunmaları gerekir.

Bu korunmada esas; radyoaktif tozların ve diğer zararlı maddelerin, yiyecek ve içecek maddelerine buluşmaması ve dolayısıyla onlarla birlikte vücudumuza girmemesi için, bunları mümkün olduğu kadar kapalı kaplar veya yerler içinde saklamaktır. Bunun için alınacak tedbirler aşağıdaki maddelerde gösterilmiştir.

Stoklar:

Madde 35 - Düşman taarruzlarına hedef olması muhtemel şehir ve kasabalardaki hububat, bakliyat ve diğer önemli yiyecek ve yem maddeleri stokları; tahrip ve yangın tesirleri de dikkate alınarak, yeraltı emniyetli depolarda saklanmalı veya bir olağanüstü halden itibaren şehir dışlarına taşınarak buralarda toz geçirmez mazbut depolar içine konulmalıdırlar.

Madde 36 - Köylerde, çiftliklerde müstahsil elinde bulunan hububat, bakliyat ve sair yiyecek ve yem maddeleri stokları; olağanüstü halden itibaren, üstü toprakla örtülü mahzen ve kuyularda saklanmak veya mümkün olduğu kadar kapalı ve kalın duvarlı yerlerde bulundurulmak suretiyle NBC maddeleriyle bulaşmaları önlenmelidir.

Madde 37 - Açığıtaki hububat, bakliyat, ot ve saman yığınları; içlerine radyoaktif serpinti veya diğer zararlı maddeler girmemesi için iyice sıkıştırılmış kümeler halinde bulundurulmalı; mümkün olanların üzerleri muşambalar ve benzeri şeylerle örtülmelidirler. Örtüler ne kadar kalın olursa o kadar iyidir. Bu sebeple muşambaların üzeri de bir miktar toprakla örtülmelidir.

Madde 38 - Üzerleri açık yığınların, serpintinin bulaşmış olduğu dış kısımları ayıklanmak ve atılmak suretiyle diğer kısımları kullanılabilir. Serpintiye maruz kalmış yiyecek maddeleri, radyoaktivitenin tesiri geçinceye kadar bekletildikten sonra da kullanılabilir.

Evlerde, dükkânlarda ve diğer satış yerlerinde:

Madde 39 - Bir olağanüstü halde evlerde, dükkânlarda ve diğer satış yerlerindeki yiyecek ve içecek maddelerinin korunmaları için; şimdiden kapakları sıkıca kapanan kutular, varil veya bidonlar, buzdolapları, sac veya çinko kaplı veya yağlı boya ile boyalı kapakları sınıksız kapanan dolaplar, sandıklar, şişe, sürahi, sac, teneke veya plâstik kaplar, tedarik edilmelidir.

Bir olağanüstü halden itibaren de yiyecek ve içecek maddeleri bunların içine konulup ve ağızları sınıksız kapatılarak saklanırlar. (Şekil-5)

(Şekil-5)

Kapalı kaplarda yiyecek, içecek maddeleri

Not- Bu şekil teknik nedenlerle yapılamadığından verilmemiştir.

Madde 40 - Kasap, fırın ve lokantalardaki et, un, ekmek, yemek ve yemeklik gibi yiyecek ve içecek maddeleri bir olağanüstü halden itibaren hiçbir suretle açıkta bırakılmaz. Yukarıda belirtilen mahfuz kap ve örtüler içinde saklanmaları sağlanır.

Madde 41 - Bulduğunuz yere yapılan bir taarruzda nükleer bomba, zehirli gaz veya mikrop kullanılmış veya bulunduğunuz bölgeye bir radyoaktif serpinti tehlikesi gelmiş olduğu takdirde; tehlike geçti haberinden sonra, evlerde, dükkânlarda ve diğer binalardaki yiyecek ve içecek maddeleri dikkatle gözden geçirilirler. Sağlam ve sıkı kapalı dolaplar, kaplar veya ambalâjlar içindeki yiyecek ve içecekler, kapakları üzerindeki radyoaktif tozlar su ile iyice yıkandıktan sonra açılarak yenilirler, kapaklarında bir arıza görülen veya bulaşmış olmalarından şüphe edilenler iyice temizlenmeden; meyve, sebze gibi şeyler iyice yıkanmadan yenilmezler. Kaynatmak, radyoaktiviteyi gidermez fakat mikropları yok etmek için yararlıdır.

Hayvanların korunması:

Madde 42 - Taarruza uğraması muhtemel şehir, kasaba ve köylerdeki hayvanların taarruz tesirlerine karşı korunmaları için; bunların barındıkları yerlerin de patlama tesirlerine karşı takviyesi, pencere ve diğer deliklerinin kapatılması, yangınları önleyici tedbirlerin alınması gerekir.

Madde 43 - Hayvanlar, özellikle et ve süt verenler; daha çok köylerde, çiftliklerde, yaylalarda bulduklarına göre; buralarda bilhassa radyoaktif serpintiye karşı korunma söz konusudur.

Radyoaktif serpinti tehlikesinde hayvanların, serpinti başlamadan önce, bütün delikleri ve aralıkları kapatılmış ahırlar veya diğer münasip kapalı yerler içine alınmaları lâzımdır. Buralarda bekleyecekleri süre için yeteri kadar yem ve su da buldurulmalıdır.

Kapalı yerlere alınması mümkün olmayan hayvan toplulukları, mümkün olduğu kadar küçük alanlar üzerinde sıkı bir şekilde bir arada toplanmalıdırlar.

Bunları; tehlike geçtikten sonra, açık havada su ile, tüyelerinin içi de karıştırılmak suretiyle iyice yıkamak faydalı olur. Ancak insanlara bulaşmaması için ya lâstik eldiven ve muşamba kullanılması veya suların uzaktan hortumla dökülmesi lâzımdır.

Yiyecek, yem ve suların yedeklenmesi:

Madde 44 - Savaş zamanlarında ulaştırma işlerinde olabilecek aksaklık, özellikle radyoaktif serpinti dolayısıyla günlerce dışarı çıkılmama ihtimalleri dikkate alınarak, her evde en az bir haftalık yedek yiyecek ve içecek maddeleri buldurulması, barıştan itibaren düşünülmesi ve sağlanmalıdır.

Madde 45 - Bu yiyecekler; süt tozu, peksimet, kurabiye, pasta, bisküvi, çeşitli çorbalık tozlar, pastırma, sucuk, kavurma, et, meyve, sebze konserveleri, fasulye, nohut, patates gibi yiyecek konserveleri veya maddeleri; un, undan yapılmış diğer yiyecekler, yağlar, şeker, zeytin, peynir, reçel, pekmez, çay, tuz, mevsime göre 1-2 hafta bozulmayan sebze, meyveler gibi maddelerdir. Pişirilmeden yenen veya kolayca pişirilen maddeler tercih olunmalıdır. Küçük çocuklar için mama yiyecekleri de unutulmamalıdır.

Su; insan başına günde 3-4 litre olarak hesap edilir.

Bunların, olağanüstü halden itibaren kapalı kaplar içinde sığınak yerinde bulunmaları, evde olanların da her an taşınmağa hazır bir halde buldurulmaları gerekir.

Madde 46 - Yedek olarak saklanacak, uzun zaman bozulmayacak yiyecek maddelerinin en az senede bir defa, içecek suların ayda bir defa değiştirilecek şekilde kullanılarak tazelenmeleri sağlanmalıdır.

Madde 47 - Köy evlerinde, genel olarak zaten uzun süre yetecek miktarda yiyecek maddeleri mevcuttur. Bir olağanüstü halden itibaren bunların NBC maddeleriyle bulaşmamaları için gerekli koruyucu tedbirler, yukarıda açıklanan şekilde olur.

Madde 48 - Hayvanların da kapalı yerlerde kalmaları zorunluğu veya çayır ve meraların bulaşmış olması halleri dikkate alınarak, bunlar için yeteri kadar yedek yem ve sular da, aynı şekilde muhafaza altına alınır.

IV. BÖLÜM

Gizleme-karartma

Madde 49 - Savaş halinde, düşman uçaklarının hedeflerini bulmalarını ve buldukları mevkilerin tanınmalarını güçleştirmek için, hükümetçe lüzum görüldüğü takdirde bütün yurtta veya belirli bölgelerde ışıkların söndürülmesi ve karartılması tedbirleri uygulanır.

Işıkların söndürülmesi ve karartılmasında esas, havadan ışık gözükmemesini sağlamaktır. Bunun için aşağıdaki maddelerde yazılı tedbirler alınır.

Madde 50 - Şehir ve kasabalardaki trafik ve emniyet bakımlarından çok zorunlu görülen bazı ışıklar, havaya karşı maskelenmek suretiyle bırakılır. Diğer bütün dış ışıklar ve ışıklı reklâmlar tamamen söndürülür.

Bilûmum şehir, kasaba ve köylerde ve diğer meskûn yerlerde geceleri dışarıda hiç bir ışık yakılmaz.

Madde 51 - Binalar içinde zorunluk olmayan yerlerde hiç ışık kullanılmaz. İçeride yakılacak ışıkların dışarıdan gözükmemesi için, ışık yakılan yerlerin pencere ve diğer aralık ve delikleri koyu mavi veya siyah perdeler, halı, kilim, battaniye gibi sık dokulu ve kalın örtüler, sımsıkı kapanan kapaklarla iyice kapatılır. Sönük şekilde de olsa dışarıdan hiç bir ışık gözükmez. Sofalar, avlular, dış kapıların aralıkları gibi yerlerde de aynı şekilde tertibat alınması veya buralardaki lâmbaların yerlerinden çıkarılarak katiyen ışık bulundurulmaması lâzımdır. (Şekil-6)

(Şekil-6)

Karartma yapılmış bir ev

Not- Bu şekil teknik nedenlerle yapılamadığından verilememiştir.

Madde 52 - Gazino, kahve, lokanta ve benzerleri gibi tek kapı ile ışıklı yerlere gidilen binalarda giriş yerlerinde ışık geçirmez antreler yapılır. Maskeleyen tertibatı alınamıyan bu gibi umuma açık yerler, çok az sayıda koyu boyalı küçük valtlı lâmbalarla hafifçe aydınlatılabilirler.

Madde 53 - Üstü cam veya şeffaf maddelerle örtülü damlar, taraslar, su kenarlarındaki geniş camlı bina yüzleri, koyu mavi boya veya kirli yağlar sürülerek maskelenir.

Alev çıkaran fabrika ve müesseselerde, alevlerin dışarıdan gözükmemesi için tertibat alınır.

Madde 54 - Otomobil, otobüs, trolleybüs, tramvay, kamyon gibi taşıt araçlarında da esas olarak ışıklar söndürülür. Büsbütün ışiksiz kalmaları mümkün olmayan hallerde motorlu taşıtların ön farları ve arka lâmbaları boyu mavi birer kılıf, boya veya benzeri şekillerde maskelenmek suretiyle havaya fazla aksetmeyecek şekilde çok hafif ışıklar kullanılabilir.

Taşıtların iç ışıkları, ya evlerde olduğu gibi pencere ve kapıları dışarıya ışık geçirmeyecek şekilde iyice maskelenerek zayıfça yakılır veya hiç yakılmaz.

Madde 55 - Gerek binalarda, gerekse taşıt araçlarında, karartma işleri için gereken malzeme ve tertibat, barış zamanında iken düşünülerek hazırlanmalı ve tecrübesi de yapılmak suretiyle gerektiğinde hemen uygulanmak üzere hazırlıklı bulunmalıdır.

V. BÖLÜM

Sığınaklar

Sığınakların tanım ve çeşitleri, nerelerde ve kimler tarafından yapılacağı:

Madde 56 - Nükleer (Atom ve hidrojen bombaları) ve konvansiyonel silâhlarla, zehirli gaz ve mikrop gibi harb maddelerinin tesirlerinden ve tabii âfetlerden, insanlarla canlı ve cansız kıymetleri korumak maksadıyla kullanılan veya bu maksat için inşa edilen emin yerlere «sığınak» denir.

Madde 57 - Sığınaklar; maksada, koruma kudretlerine ve inşa tarzlarına göre muhtelif nevilere ayrılırlar. Fakat genel olarak ve kullanma maksadına göre iki büyük grupta toplanırlar.

a. Basınç (Blâst) sığınakları:

b. Radyoaktif serpinti sığınakları:

Madde 58 - Nükleer veya konvansiyonel silâhlarla doğrudan taarruza uğraması muhtemel büyük veya önemli şehir, kasaba ve mevkilerdeki ev, apartman ve içinde oturan diğer binalarda BASINÇ (Blâst) sığınakları yapılır.

Doğrudan taarruza uğraması umulmayan diğer bütün şehir, kasaba ve köylerdeki ev, apartman ve içinde oturan öteki binalarda ise, radyoaktif serpintiye karşı koruyucu SERPİNTİ sığınakları yapılır.

Madde 59 - Basınç sığınakları aynı zamanda radyoaktif serpintiye karşı da koruyacağından, bu tip sığınağa sahip olanların ayrıca serpinti sığınağı yapmalarına lüzum yoktur. Fakat basınç sığınağı olmayan her yerde behemahal serpinti sığınaklarının yapılması zarureti vardır. Çünkü nükleer bomba başka yerlerde patlasa bile radyoaktif serpinti tesirine maruz kalmanız ihtimali vardır.

Şehrin özelliğine, evinizin bulunduğu mahalle ve yapı tarzına göre hangi tip sığınağı nerede yapmanız gerektiğini, mahallî sivil savunma makamlarından öğrenebilirsiniz.

Madde 60 - Sığınaklar, korunacak veya kullanacakların durumuna göre ayrıca özel ve genel sığınaklar adı altında ikiye ayrılırlar.

a. Özel sığınaklar; evlerde, resmî ve hususi daire, fabrika ve müesseselerin bodrumlarında veya bu binaların hemen yakınındaki sahada yapılırlar. Ve bu binalarda oturan aile, memur ve işçilerin korunmasını sağlarlar. Sığınağa hemen girilmesi icabettiğinden çok yakın bir yere, evin veya müessesenin bodrumuna veya bahçesine inşa edilmeleri şarttır. Bu sığınaklar bina sahipleri tarafından yapılır.

b. Genel sığınaklar ise; halk topluluklarının çok bulunduğu yerlerde veya o anda sokakta bulunanların korunması için (Çarşı, pazar, garaj, liman, istasyon gibi) trafiğin kesif bulunduğu mahallerde hükümet, belediye ve özel idare tarafından müştereken yapılırlar.

Basınç sığınakları:

Madde 61 - Bu sığınaklar; esas itibarıyla nükleer silâhların; basınç, ısı, ilk radyasyon gibi ani tesirleriyle, konvansiyonel (Yüksek infilâkli bombalar) silâhların etkilerine karşı yapılmakla beraber serpinti, kimyevi (Zehirli gaz), biyolojik (Mikrop) harb maddelerine karşı da korunma sağlarlar.

Madde 62 - Basınç sığınakları, hassas yerlerde yeniden yapılacak binalarda ve kısmen de halen mevcut sağlam ve dayanıklı binaların bodrumlarında, bina dışında veya elverişli arazide yer altında veya yer üstünde yapılırlar.

Ancak teknik personel tarafından inşa edilebilecek bu sığınaklar hakkında gerekli bilgi ve projeler, mahallî sivil savunma ve bayındırlık müdürlüklerinden sağlanabilir.

Serpinti sığınakları:

Madde 63 - Serpinti sığınakları; esas itibariyle radyoaktif serpinti etkilerine karşı koruyucu olduğundan, serpinti tehlikesine uğrayacak yerlerde yapılır. Ancak bu sığınaklar, aynı zamanda hafif basınca karşı da korunma sağlayabileceklerinden, nükleer veya konvansiyonel bombalarla doğrudan taarruza uğraması muhtemel yerlerdeki basınç sığınağı bulunmayan veya yapılamayan binalarda da, daha kolay olan serpinti sığınaklarının yapılması lâzımdır.

Madde 64 - Serpinti sığınakları, «Aile Hafif Serpinti Sığınağı», «Aile Serpinti Sığınağı» olmak üzere ikiye ayrılır.

Aile Hafif Serpinti Sığınağı: (Bodrum beton blok sığınağı)

Madde 65 - Bu sığınak halen mevcut veya yeniden yapılacak binaların bodrumlarında bir veya bir kaç ailenin barınması için inşa edilecek basit ve ucuz sığınaktır. Daha doğrusu bodrumun içinde yapılacak ikinci bir odadır.

Madde 66 - Mevcut binaların bodrumlarında sığınak yapabilmek için binanın ahşap olmaması, bodrumun en az 2.20 metre yüksekliğinde ve yeter derecede büyük olması ve bodrum tavanının alt kenarı, toprak üst seviyesini aşmaması gerekir. Yer seviyesinden yüksek olduğu takdirde; yer seviyesinden tavana kadar yükselen duvar kısımları dış taraftan ikinci duvarla örülür ve iki duvar arası toprakla doldurulur. Bu arada lüzumlu inşa malzemesinden tuğla, beton blok, briket, kadron, tahta, çivi, kum, kireç, çimento v.s. hazırlanarak inşaata başlanır. Şöyle ki:

a. Toprak seviyesinden aşağıda bulunan, giriş kapısına uzak ve penceresiz bir köşeye şekilde görüldüğü gibi sığınak plânı çizilir. (Şekil-7)

b. Bodrumun köşe duvarlarına 10x10 kalınlığında dikmeler konur ve 15 santim uzunluğunda vidalarla duvarlara tutturulur, dikme araları yine aynı kalınlıktaki takozlarla bağlanır. Ve buralar raf olarak kullanılır.

c. Yan duvarlara dik olarak çizilen plân çizgileri beton blok kullanılacaksa 20 santim, tuğla kullanılacaksa 25 santim eninde açılır, tesviye edilir. Ve 1 santim kalınlığında harç döşenir, ondan sonra beton blok veya tuğlalar şaşırtmalı olarak dizilir ve sığınak duvarlarının örülmesine başlanır. Beton blokların içi oyuk yani boş ise içleri harçla doldurulur. Ve bu yüzleri döşemeye (Tabana) gelecek şekilde konur. Duvarlar 1.80 metre yüksekliğinde olur. Ve (Bodrum tavanı)na 40 santimden daha fazla yaklaştırılmazlar. (Şekil-8)

d. Mümkün mertebe kalın (10x10) tavan yan kirişleri duvar dikmelerine 10 santimlik çivilerle çakılır.

e. Tavan kirişleri (10x10) santimetre kalınlıkta olur. Bir uçları tavan yan kirişleri üzerine oturtulur ve çakılır. Diğer uçları yaptığınız duvar üzerine oturtulur. Araları harçla doldurulur. Duvar üzerine konan harcın en az 24 saat kuruması beklenir. (Şekil-9)